

05 10 2009

bericht op brief van: 4 juni 2009
 uw kenmerk: 200906200
 ons kenmerk: 09032515/NB.09.042
 afdeling: Water en Natuur
 bijlage(n): -
 behandeld door: E.C. Stikvoort
 doorkiesnummer: 0118-631128
 onderwerp: vergunning ex artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998

Waterschap Zeeuwse Eilanden
 t.a.v. heer ing. A.G. Marinisse
 Postbus 1000
 4330 ZW MIDDELBURG

verzonden:

- 2 OKT. 2009

Middelburg, 1 oktober 2009

PROJECTBUREAU ZEEWERINGEN	ACTIE	INFO
DATUM ONTVANGST		
PROJECTMANAGER		X
MANAGER PROJECTBEHEERSING		
SECRETARIAAT		
TECHNISCH MANAGER		X
OMGEVINGSMANAGER		X
PROJECTSECRETARIS		
CONTRACTMANAGER		X
TECHNIEK Disciplineleider Ontwerp		
TECHNIEK Disciplineleider Kennis		
TECHNIEK Adviseur Toetsingen		
J. Meijinger		X
Z. Koks		X
H. Hoopman		X
P. de Otter		X
ARCHIEF in 2008-09-21-19		X
CIRCULATIE MAP		

Geachte heer Marinisse,

Op 5 juni 2009 ontvingen wij uw brief, met daarin de aanvraag voor een vergunning voor uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Van Haaftepolder/Hollarepolder in het Natura 2000-gebied Oosterschelde. De ontvangst van uw aanvraag is op 15 juni 2009 (kenmerk 09022505) bevestigd. U vraagt deze vergunning aan op basis van de Natuurbeschermingswet 1998. In deze brief geef ik u ons antwoord.

Vergunning

Wij verlenen u vergunning voor uit te voeren werkzaamheden aan het dijktraject Van Haaftepolder/Hollarepolder. De vergunning bestaat uit deze brief met de drie toegevoegde delen A, B en C. Leest u vooral deel A van deze vergunning zorgvuldig door; hierin staan de voorschriften die we aan de vergunning verbinden.

Geldigheid

De vergunning is geldig tot en met 31 december 2011.

Beroep

Tegen dit besluit kunt u schriftelijk beroep instellen. U dient uw beroepschrift te richten aan:

Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
 Postbus 20019
 2500 EA DEN HAAG

In uw beroepschrift neemt u tenminste op:

- uw naam;
- uw adres;
- de datum;
- tegen welk besluit u beroep instelt;
- waarom u beroep instelt;
- uw handtekening.

U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending die u hierboven vermeld ziet. Overschrijding van de termijn kan er toe leiden dat met uw beroep geen rekening meer wordt gehouden.

Voor meer informatie kunnen wij u een informatiefolder toezenden. U kunt deze aanvragen via telefoonnummer (0118) 631260. Deze informatie is ook te downloaden via <http://loket.zeeland.nl/bezwaar/beroep>.

Voorlopige voorziening

Zodra iemand een beroep indient tegen deze vergunning, betekent dat niet dat de vergunning direct geschorst is. Om een mogelijke herziening van dit besluit te bespoedigen kan de indiener van een beroepschrift een verzoek om een voorlopige voorziening indienen. Dit kan wanneer de indiener van mening is dat er sprake is van 'onverwijlde spoed', gelet op de betrokken belangen (artikel 8.81, lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht). Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd. Het verzoek kunt u richten aan:

Voorzitter van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State
Postbus 20019
2500 EA DEN HAAG

Vragen

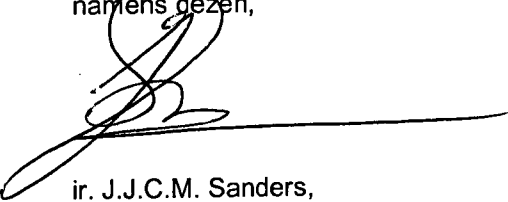
Heeft u vragen over de vergunning? Belt u dan met de heer E.C. Stikvoort, bereikbaar via (0118) 631128 op maandagen tot en met donderdagen tussen 9.00 en 16.00 uur of via ec.stikvoort@zeeland.nl.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten,
namens dezen,

013952 2009 PZDB-B-09219
van (Vergunning ex artikel 19d van Natuurbeschermings)

ir. J.J.C.M. Sanders,
hoofd afdeling Water en Natuur.

Deze vergunning bestaat uit drie delen:

In deel **A** leest u waarvoor en waarom u de vergunning krijgt.

In deel **B** leest u over het wettelijke kader en het beleid die een rol spelen bij het verlenen van deze vergunning.

In deel **C** leest u meer over het Natura 2000-gebied Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied.

Deel A. De vergunning

Wij verlenen u (Waterschap Zeeuwse Eilanden) vergunning voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Van Haftenpolder/Hollarepolder in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Oosterschelde. Dit doen we op grond van artikel 19d, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998.

De vergunning is gebaseerd op de aanvraag inclusief alle bijgevoegde stukken. De eventuele negatieve effecten op beschermde natuurwaarden zijn uitsluitend beoordeeld op de te vergunnen activiteiten zoals die in de aanvraag beschreven zijn. De werkzaamheden dienen dan ook te worden uitgevoerd conform de aanvraag, voor zover niet in tegenspraak met de in deze vergunning geformuleerde voorwaarden. Wijzigingen in de uitvoering die wenselijk of noodzakelijk zijn en die geen extra of andere negatieve effecten op beschermde natuurwaarden teweegbrengen, kunnen tijdens de looptijd van de vergunning mogelijk wel doorgevoerd worden. Om te bepalen of de wijziging met of zonder een gewijzigde vergunning doorgevoerd kan worden, dient altijd contact opgenomen te worden met het bevoegde gezag, de provincie Zeeland.

Hieronder leest u achtereenvolgens:

1. welke voorschriften wij aan deze vergunning verbinden;
2. tot wanneer de vergunning geldig is;
3. voor welke activiteiten u de vergunning precies krijgt;
4. op welke argumenten wij onze beslissing hebben gebaseerd;
5. de zienswijzen van verschillende belanghebbenden.

1. Voorschriften

Om de natuur in het Natura 2000-gebied te beschermen, verbinden we aan de vergunning een aantal voorschriften. Tijdens het uitvoeren van uw activiteit bent u dan ook verplicht zich aan onderstaande voorschriften te houden.

1. De breedte van de werkstrook bedraagt maximaal 15 meter, gerekend vanuit de (nieuwe) waterbouwkundige teen van de dijk. Daar waar zich schor in de werkstrook bevindt (tussen de dijkpalen 737 tot 740 en tussen de dijkpalen 725 en 725^{+50 meter}) bedraagt de werkstrook maximaal 10 meter, gerekend vanuit de (nieuwe) waterbouwkundige teen van de dijk, en mag geen grond in de werkstrook worden gedeponeed.
2. Op het dijkdeel langs de Hollarepolder tussen de dijkpalen 740 en 765 mogen geen werkzaamheden en buitendijks geen transport en opslag plaatsvinden.
3. Op die delen van het dijktraject waar de ondertafel opnieuw wordt bekleed dienen gekantelde Haringmanblokken en/of betonzuilen met een ecotoplaag te worden toegepast. Op die delen van het dijktraject waar de boventafel opnieuw wordt bekleed dienen betonzuilen te worden toegepast.
4. Het binnendijkse gebied van de Van Haftenpolder mag niet als depot worden gebruikt.
5. Vóór 15 maart dient het gras op de dijk kort gemaaid te worden.
6. Vóór 15 maart dient de vegetatie in de werkstroken waarin zich schor bevindt, tussen de dijkpalen 737 tot 740 en tussen de dijkpalen 725 en 725^{+50 meter}, plat gereden te worden. Buiten de werkstrook tussen de dijkpalen 737 tot 740 en tussen de dijkpalen 725 en 725^{+50 meter} mag het schor niet beschadigd worden.
7. Vóór 15 maart dienen de voorbereidende werkzaamheden te beginnen.
8. De onderhoudsweg op de buitenberm van het dijktraject blijft niet-toegankelijk voor fietsers en dient daartoe te worden afgestrooid met grond en ingezaaid met gras.
9. Het permanente verlies van 0,13 ha slik en 0,05 ha Atlantisch schor leidt tot een herstelopgave die in gezamenlijkheid met vergelijkbare eerdere en toekomstige herstelopgaven door Projectbureau Zeeweringen gerealiseerd dient te worden.
10. Eventuele aanleg en gebruik van een onderwaterdepot en/of een tijdelijk aan te leggen loswal maakt geen onderdeel uit van deze vergunning en is niet toegestaan. Het lossen van stenige materialen op de onder- en/of boventafel van de te verbeteren dijkvloeiing en/of in de aangrenzende zone in de werkstrook maakt wel onderdeel uit van deze vergunning en is toegestaan.

11. Indien het voorland uit slik bestaat, dienen vrijkomende grond en stenen ter plaatse van de kreukelberm verwerkt te worden en niet over de gehele werkstrook. De stenen en grond dienen egaal over grote dijk lengte verdeeld te worden. Perkoenpalen en overige vrijkomend materiaal dienen uit het Natura 2000-gebied verwijderd en afgevoerd te worden.
12. Het voorland (slik en schor) in de werkstrook dient aansluitend op de werkzaamheden op de oorspronkelijke hoogte te worden teruggebracht. Voor slik geldt dit voor de werkstrook buiten de kreukelberm, voor schor echter over de gehele breedte van de werkstrook. Eventuele kreekjes die binnen de werkstrook (en buiten de kreukelberm) zijn gelegen dienen vooraf geregistreerd, en na afloop, hersteld te worden.
13. Er vindt op het slik of schor buiten de werkstrook en in aangrenzende dijktrajecten geen opslag plaats van materiaal en/of grond.
14. Bij het uitvoeren van overlagingswerkzaamheden van de huidige dijkbekleding blijft verstoring (bijvoorbeeld in de vorm van werkzaamheden) plaatsvinden totdat het gietasfalt of asfaltmastiek volledig is uitgehard.
15. Er vindt geen betreding van het voorland buiten de werkstrook plaats, niet door personen noch met materieel, tenzij in locatiespecifieke voorschriften anders is aangegeven.
16. Alle materialen en afval dienen op een zodanige wijze opgeslagen te worden dat ze niet door verwaaiing, verspoeling of op andere wijze in het Natura 2000-gebied verspreid kunnen raken.
17. Na afloop van de werkzaamheden dient het dijktraject in ordelijke toestand te worden achtergelaten, uiterlijk per 31 oktober van hetzelfde jaar als uitvoering, hetgeen wil zeggen dat ten behoeve van de werkzaamheden gebruikte en/of vrijgekomen materialen en afval worden opgeruimd en uit het Natura 2000-gebied afgevoerd.
18. Bodem- en waterverontreinigende stoffen die ten gevolge van de vergunde activiteit in aanraking komen met de bodem of het oppervlaktewater worden onverwijld opgeruimd en naar een erkende verwerker gebracht.
19. Er wordt geen geluidsapparatuur of geluid producerende apparatuur gebruikt, anders dan strikt noodzakelijk is (voor de uitvoering en in verband met communicatie of veiligheid).
20. De vergunning moet aanwezig zijn op de locatie van de werkzaamheden. Medewerkers ter plaatse moeten op de hoogte zijn van de in de vergunning opgenomen voorschriften.
21. U dient minimaal twee weken voor aanvang van de werkzaamheden te melden wanneer u begint met uw werkzaamheden. U doet dit via het emailadres handhaving.groen@zeeland.nl onder vermelding van kenmerknummer NB.09.042.
22. Uiterlijk 2 dagen nadat de werkzaamheden zijn beëindigd wordt dit gemeld op het hierboven genoemde e-mail adres onder vermelding van kenmerknummer NB.09.042.

2. Geldigheid

Deze vergunning is geldig tot en met 31 december 2011. Zorgvuldig nakomen van de bovenstaande voorschriften voorkomt dat we de vergunning voortijdig intrekken of wijzigen.

3. Uw activiteiten

U heeft de vergunning aangevraagd voor het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Van Haaf-tenpolder/Hollarepolder in de gemeente Tholen.

U geeft aan dat een groot deel van de Nederlandse dijken aan de zeezijde tegen golven wordt beschermd door een steenbekleding. Uit onderzoek van de Technische Adviescommissie voor de Waterkeringen is naar voren gekomen dat in Zeeland deze steenbekleding onvoldoende tegen zeer zware stormen bestand is. Anders gezegd: de steenbekleding is in veel gevallen te licht en voldoet niet aan de veiligheidsnorm zoals die in de Wet op de waterkering is vastgelegd. Om dit probleem op te lossen is in 1996 het project Zeeweringen gestart. Hierin werken Rijkswaterstaat en de Zeeuwse waterschappen samen. Daarvoor is het Projectbureau Zeeweringen in het leven geroepen. Het doel is de met steen beklede delen van het buitentalud van de dijk te verbeteren op de plaatsen waar dat nodig is.

Het dijktraject heeft een lengte van ongeveer 4 kilometer en is gelegen tussen de dijkpalen 724^{+50meter}, direct aansluitend aan de Krabbenkreekdijk en dijkpaal 765, de dijk van de Joanna Mariapolder. Het betreft de kadastrale percelen ANL00C 137 en 138, ANL00H 1058 en 1059 en VSM03G 141, 228, 248 t/m 250, 283, 444, 478, 534, 536, 552 en 571.

De bekleding van de primaire waterkering dient over een deel van het dijktraject verbeterd te worden. In en aan het dijkgedeelte langs de Hollarepolder, tussen de dijkpalen 740 en 765, zullen geen werkzaamheden worden verricht. Op hoofdlijnen omvatten uw werkzaamheden aan het deel tussen de dijkpalen 724^{+50meter} en 740 de volgende onderdelen:

- Het overgrote deel van de dijkbekleding wordt vervangen. Alleen de delen die met Grauwacke bekleed zijn blijven gehandhaafd.
- De kreukelberm wordt vernieuwd en behoudt een breedte van maximaal 5 meter.
- De teenconstructies worden vernieuwd en gaan gepaard met een zeewaartse teenverschuiving van 1 meter.
- De ondertafel krijgt een nieuwe bekleding die bestaat uit gekantelde Haringmanblokken of betonzuilen met een ecotoplaag.
- De boventafel krijgt een nieuwe bekleding van betonzuilen.
- Er wordt een onderhoudsweg van open steenasfalt aangelegd die niet toegankelijk is voor fietsers. Het onderhoudspad wordt afgestrooid met grond.
- Binnen het dijkvak worden geen depots gebruikt.
- De werkzaamheden waarbij de dijkbekleding wordt 'opengelegd' vinden plaats in de periode 1 april tot 1 oktober. Voorbereidende en afrondende werkzaamheden, waarbij de dijkbekleding 'gesloten' is, kunnen in maart en oktober plaatsvinden.

4. Onze overwegingen

Om tot deze vergunningverlening te komen, hebben we een aantal zaken zorgvuldig afgewogen. Hieronder leest u welke argumenten een rol speelden bij ons besluit.

** Een beoordeling van de effecten is noodzakelijk*

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Van Haaftenpolder/Hollarepolder vindt plaats in en/of grenzend aan het Natura 2000-gebied Oosterschelde. Significant negatieve effecten van deze activiteit op de beschermde natuurwaarden zijn op voorhand niet uit te sluiten. De activiteit is niet opgenomen in een beheerplan zoals bedoeld in artikel 19a of artikel 19b. Er is ook geen sprake van een activiteit die als bestaand gebruik zoals bedoeld in artikel 1 sub m kan worden gekwalificeerd. De werkzaamheden houden niet direct verband met en zijn niet nodig voor het beheer van het gebied. Dit betekent dat er sprake is van een project waarvan op objectieve wijze onderzocht en passend beoordeeld dient te worden wat de effecten van de activiteiten (kunnen) zijn.

U gaat in uw vergunningaanvraag in op de eventuele negatieve effecten van uw activiteiten op de beschermde natuurwaarden. Daartoe heeft u Grontmij opdracht gegeven om een passende beoordeling van uw voorgenomen activiteiten op te stellen. Het resulterende rapport PZDB-R-08258 'Passende beoordeling Van Haaftenpolder-Hollarepolder, Oosterschelde' (d.d. 9 februari 2009) heeft u als bijlage bij uw aanvraag gevoegd. Naar ons oordeel bevat uw vergunningaanvraag, op detail zonodig aangevuld met de kennis en expertise die binnen de provincie Zeeland beschikbaar zijn, de benodigde objectieve informatie om de effecten van de geplande activiteiten te kunnen beoordelen.

** Provincie Zeeland is bevoegd vergunning te verlenen*

Een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verleend door gedeputeerde staten van de provincie waarin het betrokken beschermde gebied is gelegen. Wanneer het beschermde gebied in meerdere provincies is gelegen, zijn gedeputeerde staten van de provincie waar het grootste deel van het gebied is gelegen het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, voor zover de vergunningaanvraag mede betrekking heeft op delen van het gebied gelegen in andere provincies. De aanvraag dient in dat geval in overleg met de andere provincie(s) te worden behandeld.

Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Wanneer er sprake is van een activiteit of uitzondering zoals genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998, is niet gedeputeerde staten het bevoegde gezag om de vergunningaanvraag te behandelen, maar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Deze vergunningaanvraag ziet toe op activiteiten die plaatsvinden in of grenzend aan het Natura 2000-gebied Oosterschelde. Dit gebied is geheel gelegen op het grondgebied van de provincie Zeeland. De effecten van de activiteit hebben enkel gevolgen voor dit Natura 2000-gebied. De uit te voeren activiteiten worden niet genoemd in het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Dit betekent dat gedeputeerde staten van de provincie Zeeland bevoegd zijn deze vergunningaanvraag te behandelen.

** Geen strijdigheid met algemene doelen en kernopgaven*

Voor alle Natura 2000-gebieden zijn dezelfde vijf algemene doelen geformuleerd en per gebied zijn kernopgaven geformuleerd. Deze algemene doelen en kernopgaven zijn een hulpmiddel bij de formulering van de doelen op gebiedsniveau. Op dit gebiedsniveau geven de kernopgaven aan wat de belangrijkste verbeteropgaven zijn en wat de belangrijkste bijdrage van dat landschap aan het Natura 2000-netwerk is. De kernopgaven omvatten vaak verscheidene habitattypen en soorten die op landschapsniveau en op gebiedsniveau om een samenhangende aanpak vragen in het kader van beheer en inrichting.

De in de Ontwerpbesluiten van de Natura 2000-gebieden opgenomen instandhoudingdoelstellingen zijn de specifieke uitwerking van de algemene doelen en kernopgaven per Natura 2000-gebied. De effecten van de te vergunnen werkzaamheden op die instandhoudingdoelstellingen zijn beoordeeld. Die beoordeling is de kern van deze vergunning. Verderop in deze paragraaf 'Onze overwegingen' blijkt uit de beoordeling dat geen significant negatieve effecten op zullen treden. Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Van Haftenpolder/Hollarepolder achten wij dan ook niet in strijd met de algemene doelen en kernopgaven opgesteld voor het Natura 2000-gebied Oosterschelde.

* Effecten zijn mogelijk op beschermde habitattypen, soorten en 'oude doelen'

In het Natura 2000-gebied Oosterschelde zijn binnen het beïnvloedingsgebied van de werkzaamheden aan dit dijktraject drie categorieën specifieke instandhoudingsdoelen te onderscheiden: habitattypen, soorten en de zogenaamde oude doelen. Bij habitattypen betreft het tijdelijke, dan wel permanente verstoring en/of onttrekking van de habitattypen Grote ondiepe krekken en baaien (H1160) en Atlantische schorren (H1330); andere kwalificerende habitattypes zijn niet aanwezig langs dit dijktraject. Bij soorten betreft het mogelijke effecten op een reeks van vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied zijn opgesteld; overige kwalificerende soorten komen niet in de invloedssfeer van de activiteiten voor of ondervinden er geen effect door. Bij 'oude doelen' betreft het tijdelijke effecten op wierden zoutvegetaties, die op de buitenzijde van de zeedijk voorkomen. Overige 'oude doelen' komen niet voor of komen overeen met Natura 2000-instandhoudingsdoelen.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op habitattypen

Het habitatype Grote, ondiepe krekken en baaien (H1160) komt langs het dijktraject langs de Van Haftenpolder voor. Omdat er langs het dijktraject een zeewaartse teenverschuiving van een meter zal optreden, zal er een permanente effect optreden, doordat hierdoor bij eb droogvallend slik permanent onttrokken zal worden aan het Natura 2000-gebied. Het gaat in totaal om een oppervlak van 0,13 ha. Deze oppervlakte is op zichzelf beperkt en een zeer klein aandeel van het totale oppervlak droogvallend slik in de Oosterschelde. Dit verlies is derhalve niet significant, maar leidt wel tot een herstelopgave. Deze herstelopgave wordt door Projectbureau Zeeweringen in gezamenlijkheid met andere vergelijkbare herstelopgaves, die bij eerdere en toekomstige dijkverbeteringen vastgesteld werden/worden, gerealiseerd. De herstelopgave is momenteel in planvorming en behelst het als wetland inrichten van de Droge Inlaag bij Bruinisse en het geheel pachtvrij maken van de Koudekerkse en Westenschouwse Inlaag aan de zuidkust van Schouwen, zodat deze gebieden integraal als natuurgebieden beheerd kunnen worden. De herstelopgave is als voorschrift in deze vergunning opgenomen.

Tijdelijke effecten treden op, omdat langs het dijktraject een werkstrook van maximaal 15 meter breedte, gerekend vanaf de nieuwe waterbouwkundige teen van de dijk, zal worden gebruikt. In deze strook wordt gereden, gegraven en grond en stenen opgeslagen. Maximaal betreft het een oppervlak van 1,8 ha van het habitatype H1160, hetgeen een zeer klein deel is van het totale areaal droogvallend slik in de Oosterschelde. Om de natuurwaarden van de werkstrook zo snel mogelijk te kunnen laten herstellen wordt de werkstrook als mitigerende maatregel na het verbeteren van de dijkvloeiing weer in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Deze mitigerende maatregel is in voorschriften in deze vergunning vastgelegd.

Het habitatype Atlantisch schor (H1330) komt langs een beperkt gedeelte van het te verbeteren dijkdeel voor, namelijk tussen de dijkpalen 737 tot 740 en tussen de dijkpalen 725 en 725^{+50 meter}. Door het onvermijdelijke gebruik van een werkstrook van maximaal 10 meter breedte zal het schor langs het dijkdeel tussen de dijkpalen 737 tot 740 tijdelijk ontgraven en/of verstoord worden. Dit betreft een oppervlakte van 0,3 ha. Om de natuurwaarden van de werkstrook zo snel mogelijk te kunnen laten herstellen wordt de werkstrook als mitigerende maatregel na het verbeteren van de dijkvloeiing weer in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Het smalle strookje schor langs de dijk tussen de dijkpalen 725 en 725^{+50 meter} ligt geïsoleerd en zal als gevolg van het gebruik van de werkstrook verloren gaan, omdat het terug te leggen sediment niet door aanliggend schor kan worden vastgehouden en de vegetatie zich zodoende niet kan herstellen, vóór het sediment door de getijdestromingen en golven verspoeld is. Het betreft een oppervlak van 0,05 ha H1330. Dit vormt een zeer klein aandeel van het totale oppervlak schor in de Oosterschelde. Dit verlies is derhalve niet significant, maar leidt wel tot een herstelopgave die onderdeel is van het hierboven genoemde herstelproject.

Door de mitigerende maatregelen worden de negatieve effecten aan de habitattypen zo klein mogelijk gehouden. Deze mitigerende maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. De negatieve effecten achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-broedvogels'

Op of nabij het dijktraject wordt door enkele kwalificerende soorten vogels gebreed. Het grootste deel van de broedplaatsen ligt in en nabij het dijkdeel langs de Hollarepolder, waar geen werkzaamheden zullen plaatsvinden of binnendijs in de Van Haftenpolder, nabij Het Stinkgat. Deze broedlocaties liggen vrijwel alle meer dan 200 meter van de dijk vandaan en verstoring van deze broedvogels zal dan ook nauwelijks of niet optreden.

Op de dijk wordt door enkele vogelsoorten (niet Natura 2000-broedvogels) gebroed. Door begin maart de dijk kort te maaien en te starten met werkzaamheden, bijvoorbeeld transport van materieel en materialen, wordt zo goed mogelijk voorkomen dat zich broedvogels op de dijk vestigen. De verstoringmaatregel is ook van belang om te voorkomen dat zich broedvogels binnen de werkstrook in het schor vestigen. Daarenboven zal het broeden in de werkstrook zo goed mogelijk voorkomen worden door voor het broedseizoen (voor 15 maart) de vegetatie in de werkstrook in het schor plat te rijden. Door deze mitigerende maatregelen wordt zo goed mogelijk voorkomen dat broedvogels zich op of nabij de dijk vestigen en uitwijken naar alternatieve broedlocaties die nabij in ruime mate voorhanden zijn. De negatieve effecten zullen hierdoor zeer beperkt blijven.

Ten aanzien van de toegankelijkheid van de buitendijkse onderhoudsweg voor recreatief medegebruik verandert er niets: de onderhoudsweg is niet toegankelijk voor fietsers en zal daarom worden afgestrooid met grond zodat zich hier een grasmat zal ontwikkelen. Het verstoringniveau door menselijke betreding van de onderhoudsweg zal hiermee gelijk blijven aan de uitgangssituatie. Dit inrichtingsaspect is als voorschrift in deze vergunning opgenomen.

Alle genoemde maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. De eventuele negatieve resteffecten op broedvogels achten wij onvermijdelijk, zeer gering, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op 'Natura 2000-niet-broedvogels'

Het dijktraject en de aangrenzende delen worden door niet-broedende vogels gebruikt om te foerageren. Voor rusten en overtijen van vogels (hoogwatervluchtplaatsen) heeft dit dijktraject geen rol van betekenis. Door het onttrekken van 0,13 ha slik (H1160) door de teenverschuiving en 0,05 ha schor (H1330) door het onvermijdelijke gebruik van een werkstrook wordt potentieel foerageergebied permanent aan het Natura 2000-gebied onttrokken. De grootte is op het totaal van de platen, slikken en schorren in de Oosterschelde echter verwaarloosbaar klein en zal derhalve nihil effect op de foerageermogelijkheden voor vogels hebben.

Door het gebruik van een werkstrook zal een oppervlakte van maximaal 1,8 ha slik (H1160) en 0,3 ha schor (H1330) tijdelijk verstoord worden en daarmee tijdelijk niet beschikbaar als foerageergebied voor vogels zijn. Mitigerende maatregelen zijn voorzien om het herstel van de werkstrook zo goed mogelijk te bevorderen. Deze maatregelen zijn als voorschriften in deze vergunning opgenomen. Het oppervlak dat tijdelijk aan het foerageergebied onttrokken is vormt een zeer klein deel van het totale oppervlak slikken, platen en schorren in het Natura 2000-gebied.

Daarnaast zal tijdens de werkzaamheden in een strook langs de dijk verstoring van aldaar foeragerende vogels kunnen plaatsvinden. De werkzaamheden vinden niet overal tegelijk langs het dijktraject plaats en bovendien zijn er delen waar geen werkzaamheden aan de dijk plaats zullen vinden. Niet alle vogels zullen dus tegelijkertijd verstoord worden. Daarenboven is uit tellingen gebleken dat de strook langs de dijk voor de meeste soorten vogels van relatief kleine betekenis als foerageergebied is. De eventueel verstoorde vogels hebben ruime mogelijkheden om in de nabijheid een alternatieve foerageerplek te vinden. Alleen in april en mei zijn rotganzen in dermate aantallen aanwezig, dat een negatief effect door verstoring op kan treden. De verstoring is tijdelijk en verwachting is dat de vogels een alternatieve foerageerplek zullen kunnen vinden. Significante effecten zullen hierdoor niet op kunnen treden.

Ten aanzien van de toegankelijkheid van de buitendijkse onderhoudsweg voor recreatief medegebruik verandert er niets: de onderhoudsweg is niet toegankelijk voor fietsers en zal daarom worden afgestrooid met grond zodat zich hier een grasmat zal ontwikkelen. Het verstoringniveau door menselijke betreding van de onderhoudsweg zal hiermee gelijk blijven aan de uitgangssituatie. Dit inrichtingsaspect is als voorschrift in deze vergunning opgenomen.

Wij achten de negatieve resteffecten onvermijdelijk, niet significant en aanvaardbaar.

* Er zijn geen significant negatieve effecten op wier- en zoutvegetaties ('oude doelen')

Op het dijktaalud komen zoutplantensoorten en wervegetaties voor. Door de dijkverbetering verdwijnen tijdelijk de aldaar groeiende planten en wieren. Bij de nieuwe bekleding worden zodanige materialen toegepast dat de zoutvegetatie zich kan herstellen. Deze mitigerende maatregel is als voorschrift in deze vergunning opgenomen. De tijdelijke, negatieve effecten achten wij onvermijdelijk, gering, niet significant en aanvaardbaar.

* In combinatie met andere activiteiten in de Oosterschelde veroorzaakt uw activiteit geen significant negatieve effecten

Ook als we kijken naar andere activiteiten in de Oosterschelde treden er in gezamenlijkheid geen significante negatieve effecten op. We denken hierbij aan activiteiten die tegelijkertijd met uw activiteit plaatsvinden. Cumulatieve effecten kunnen zowel worden veroorzaakt door autonome ontwikkelingen (het bereiken van een nieuw morfologisch evenwicht na het uitvoeren van de deltawerken en de verwachte zeespiegelstijging) als diverse menselijke activiteiten in het gebied zoals scheepvaart, visserij en recreatie. Door de werkzaamheden aan het dijktraject Van Haftenpolder/Hollarepolder vindt een tijdelijke verstoring plaats van vogels waarvoor de Oosterschelde als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Daarnaast vindt enige verstoring van habitattypen plaats. Verdere menselijke activiteiten, die ook een negatieve invloed

kunnen hebben op de genoemde soorten en habitattypen in het gebied zijn visserij en recreatie, maar ook werkzaamheden in het kader van het vergroten van de veiligheid.

Algemene autonome ontwikkelingen

De Oosterschelde is een zout getijdenwater, dat zeewaarts en landwaarts wordt begrensd door de Stormvloedkering en de compartimenteringsdammen. Door de afsluitingen zijn er zowel de stroomsnelheden als ook de dynamiek afgenomen. Er wordt geen rivierslib meer aangevoerd en de geulen zijn te ruim gedimensioneerd. Het gevolg is de zogenoemde 'zandhonger', dat wil zeggen dat platen, slikken en schorren eroderen om de geulen op te vullen. Dit zorgt ervoor dat de oppervlakte intergetijdengebieden jaarlijks afneemt met 40 à 50 ha. Het verlies van intergetijdengebied en het verminderen van de droogvalduur betekent een afname van foerageermogelijkheden voor steltlopers. In het doelendocument van juni 2006 wordt er echter rekening mee gehouden dat de teruggang van het intergetijdengebied niet gekeerd kan worden en zijn de doelen op deze afname afgestemd.

Recreatie

De Oosterschelde vormt een aantrekkelijk recreatiegebied, vooral in de zomer. Door geluid en aanwezigheid van onder andere wandelaars, fietsers, boten, (kite-)surfers, sportvissers (inclusief pierenspitters) kunnen broedende, foeragerende, overtijende of rustende vogels en zeehonden verstoord worden. In het geval van de dijkverbeteringswerken zijn vooral de fietsers en wandelaars van belang door hun verstoringseffecten op vogels. Er kan worden aangenomen dat als gevolg van de dijkverbeteringswerkzaamheden de verstoring door recreanten zou kunnen toenemen door de aanwezigheid van nieuwe verharde onderhoudspaden indien ze dichtbij een hoogwatervluchtplaats, een slik of schor liggen. Door mitigerende maatregelen, zoals onder andere het lokaal afsluiten van onderhoudspaden, wordt voorkomen dat er (significant-) negatieve effecten van recreanten als gevolg van de werkzaamheden optreden. Voor recreatie in het algemeen geldt dat maatregelen zijn genomen zoals het afsluiten van kwetsbare gebieden om (significant-) negatieve effecten van recreatie op de natuurwaarden van de Oosterschelde te voorkomen.

Visserij

Er worden verschillende vormen van visserij (boomkorvisserij, mosselteelt, vaste vistuigen, mechanische en handmatige kokkelvisserij) in het gebied uitgeoefend die kunnen leiden tot verstoring van vogels en zeehonden door geluid, voedselcompetitie en tot beschadiging van de kwalificerende habitattypen zoals habitatype H1160 (grote baaien). Het bezoeken van kokkelbanken tijdens laagwater in verband met handmatige kokkelvisserij kan een verstoring van rustende of foeragerende vogels tot gevolg hebben. Door de regelgeving zoals het Schelpdierbesluit en het nemen van in vergunningen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorgeschreven mitigerende maatregelen bij het uitoefenen van bijvoorbeeld mechanische en handmatige kokkelvisserij worden negatieve effecten zoals voedselcompetitie en beschadiging van kwalificerende habitattypen zo goed mogelijk beperkt.

Dijkverbeteringswerken

Door de dijkverbeteringswerken kan het intergetijdengebied permanent worden aangetast. De kenmerkende planten en dieren die zich door aanleg van de harde oeverbeschoeiingen op de dijken hebben kunnen ontwikkelen, blijven ook in de toekomst gehandhaafd. Verder kunnen broedende, rustende en foeragerende vogels verstoord worden. Door het nemen van in Natuurbeschermingswet 1998-vergunningen vastgelegde mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitattypen verzacht en significante effecten voorkomen. Voor het totale oppervlakteverlies aan habitattypen veroorzaakt door de dijkversterkingen wordt een herstelopgave gerealiseerd.

Overige activiteiten

Windmolens kunnen negatieve effecten veroorzaken o.a. door geluid of leiden tot aanvaringen. Door het snijden van zeegroenten kan een tijdelijke en plaatselijke verstoring plaatsvinden van de functie van de schorren als hoogwatervluchtplaats, rust-, foerageer- en broedplaats voor vogels. Door betreding van het schor kan het tot verstoring van de vegetatie komen. Door het nemen van in Natuurbeschermingswet 1998-vergunningen vastgelegde mitigerende maatregelen worden negatieve effecten voor vogels en habitattypen verzacht en significante effecten voorkomen. Nieuwe activiteiten worden middels het verlenen van vergunningen geregeld.

** Uw activiteit past binnen het provinciale beleid*

Uw activiteit is in lijn met ons provinciale beleid, zoals dit is vastgelegd in het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012. Relevante beleidsdoelen betreffen de veiligheid tegen overstromingen en behoud en versterking van de Zeeuwse natuurwaarden. De dijkverbetering is bedoeld om de veiligheid tegen overstromingen op duurzame wijze te waarborgen. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat er geen significante aantasting plaatsvindt van de wezenlijke kenmerken of waarden van de Zeeuwse beschermde natuur en onvermijdelijke verstoringen zo klein mogelijk worden gehouden. Naar ons oordeel is er dus geen strijdigheid met het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012.

* Conclusie

Het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Van Haftenpolder/Hollarepolder is geen activiteit die direct verband houdt met en niet nodig is voor het beheer van het Natura 2000-gebied Oosterschelde. Op voorhand kon niet worden uitgesloten dat deze activiteit, afzonderlijk, of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen zou kunnen hebben voor dit gebied. Het is daarom dat u, als initiatiefnemer, ter onderbouwing van de vergunningsaanvraag een passende beoordeling in de zin van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft laten opstellen. Een zodanige beoordeling houdt in dat, op basis van de beste wetenschappelijke kennis ter zake, alle aspecten van het plan of project die op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar kunnen brengen, moeten worden geïnventariseerd.

Op basis van de door u overgelegde passende beoordeling van de gevolgen van het uitvoeren van werkzaamheden aan het dijktraject Van Haftenpolder/Hollarepolder voor het Natura 2000-gebied Oosterschelde, met het oog op de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied, hebben wij vergunning voor deze activiteit kunnen verlenen nu wij op grond van de ons ter beschikking staande informatie en de bij ons zelf aanwezige kennis de zekerheid hebben verkregen dat de activiteit geen schadelijke gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied. De activiteiten hebben geen significante negatieve effecten tot gevolg, ook niet in cumulatie met andere activiteiten. In deze vergunning worden namelijk voorschriften opgenomen die de natuurwaarden van het gebied beschermen. Op die wijze wordt voorkomen dat er significante negatieve effecten optreden.

We hebben hiermee uw activiteit getoetst aan de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Oosterschelde, die bestaan uit:

- doelstellingen voor vogelsoorten
- doelstellingen voor habitattypen en habitatsoorten
- doelstellingen uit aanwijzingsbesluiten van het beschermde natuurmonument Oosterschelde-Buitendijks

Tevens hebben wij uw activiteit getoetst aan het geldende provinciale beleid zoals opgenomen in deel B van deze vergunning.

Meer informatie over de Oosterschelde en de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

5. Zienswijzen van belanghebbenden

Nadat wij uw vergunningaanvraag binnen kregen, hebben wij een afschrift hiervan verstuurd naar:

- de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en
- het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Tholen.

Daarnaast hebben wij een ontwerpbesluit gedurende zes weken ter inzage gelegd en eventuele belanghebbenden met een publicatie in het huis-aan-huis-blad Eendrachtbode (Tholen) daarop geattendeerd. Ze kregen op die manier de gelegenheid om hun zienswijze te geven op uw aanvraag. Ook u hebben we gelegenheid gegeven een zienswijze in te dienen.

Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Deel B. Wettelijk kader en beleid

In paragraaf 1 van dit deel leest u welke artikelen uit de Natuurbeschermingswet 1998 van belang zijn bij het verlenen van deze vergunning.

In paragraaf 2 leest u welk beleid een rol speelt bij de vergunningverlening.

1. Wettelijk kader

Sinds 1 oktober 2005 is de Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Per 1 februari 2009 is de Natuurbeschermingswet 1998 op een aantal onderdelen gewijzigd.

De voor deze vergunningverlening van belang zijnde artikelen zijn:

Artikel 1 sub m

Onder bestaand gebruik wordt verstaan:

1. iedere handeling die op 1 oktober 2005 werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd.
2. ledere handeling die op het moment van aanwijzing van een gebied als beschermd natuurmonument of ter uitvoering van richtlijn 79/409/EEG dan wel op het moment van aanmelding bij de Europese Commissie van een gebied ter uitvoering van artikel 4, eerste lid, van richtlijn 92/43/EEG werd verricht en sedertdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd, voor zover die aanwijzing of aanmelding plaatsvindt na 1 oktober 2005.

Artikel 1 sub n

Onder een Natura 2000-gebied wordt verstaan:

1. een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10a, eerste lid,
2. gebied dat voorlopig is aangewezen als bedoeld in artikel 12, derde lid, of
3. een gebied dat voorkomt op de lijst van gebieden van communautair belang, bedoeld in artikel 4, tweede lid, van richtlijn 92/43/EEG.

Artikel 2, eerste lid

In dit artikel staat wat we onder 'gedeputeerde staten' verstaan, voor zover niet anders is bepaald.

Gedeputeerde staten = gedeputeerde staten van de provincie waarin geheel of grotendeels zijn gelegen:

- gebieden als bedoeld in artikel 10a (zie hieronder), of
- natuurmonumenten, of
- landschapsgezichten onderscheidenlijk beschermde natuurmonumenten, of
- beschermde landschapsgezichten.

Artikel 2, vijfde lid

Gedeputeerde staten beslissen niet op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, dan in overeenstemming met gedeputeerde staten van de andere provincies waarin het Natura 2000-gebied mede is gelegen voorzover die vergunning betrekking heeft op delen van het gebied, gelegen in die andere provincies.

Artikel 2a

1. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 16, eerste lid, betrekking heeft op een handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een beschermd natuurmonument dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het beschermd natuurmonument is gelegen over de aanvraag.
2. Indien een aanvraag van een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, betrekking heeft op een project dat of andere handeling die hoofdzakelijk gevolgen kan hebben voor een deel van een Natura 2000-gebied dat is gelegen binnen de grenzen van één provincie, beslissen gedeputeerde staten van de provincie waarin dat deel van het Natura 2000-gebied is gelegen over de aanvraag.

Artikel 15a, tweede lid

Volgens dit artikel is het gebied geen beschermd natuurmonument meer vanaf het moment dat het gebied wordt aangewezen als Natura 2000-gebied.

Artikel 15a, derde lid

In dit artikel staat dat de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied ook betrekking heeft op eerdere doelstellingen, die gericht waren op:

- het behoud van het natuurschoon
- het herstel van het natuurschoon
- de ontwikkeling van het natuurschoon
- de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Dit geldt ook als het gebied niet langer aangewezen is als beschermd natuurmonument. We houden dan dus doelstellingen aan zoals ze waren toen het gebied nog wel aangewezen was als beschermd natuurmonument.

Artikel 19d, eerste lid

Dit artikel bepaalt dat het verboden is om projecten of andere handelingen te realiseren of onderscheidenlijk te verrichten:

- zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, of
- in strijd met voorschriften of beperkingen die aan de vergunning verbonden zijn.

Bovenstaande is het geval als die projecten of handelingen:

- de kwaliteit kunnen verslechteren van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten in een Natura 2000-gebied.
- een significant verstoringseffect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn hierbij het uitgangspunt.
- de natuurlijke kenmerken van het desbetreffende gebied kunnen aantasten.

Artikel 19d, tweede lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op het realiseren van projecten of het verrichten van andere handelingen die zijn opgenomen in een beheerplan als bedoeld in de artikelen 19a of 19b.

Artikel 19d, derde lid

De in het eerste lid bedoelde vergunningplicht is niet van toepassing op bestaand gebruik gedurende de periode, bedoeld in artikel 19c, eerste lid, behoudens indien dat gebruik een project is dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied maar dat afzonderlijk of in combinatie met andere projecten of plannen significante gevolgen kan hebben voor het desbetreffende Natura 2000-gebied.

Artikel 19e

In dit artikel staat dat Gedeputeerde Staten bij het verlenen van een vergunning letten op de instandhoudingsdoelstelling en rekening houden:

- a. met de gevolgen die een project of andere handeling kan hebben voor:
  - het gebied dat aangewezen is op grond van artikel 10a, eerste lid, of
  - het gebied waarvan de aanwijzing in overweging is genomen, zoals bedoeld in artikel 12, derde lid;
- a. met een beheersplan dat op grond van artikel 19a of artikel 19b is vastgesteld;
- b. met vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, alsmede regionale en lokale bijzonderheden.

Het gaat hier om het verlenen van een vergunning zoals bedoeld in artikel 19d, eerste lid.

Artikel 19f, eerste lid

In dit artikel staat dat voordat Gedeputeerde Staten een besluit nemen over een vergunning (artikel 19d, eerste lid) een initiatiefnemer van een project eerst een passende beoordeling maakt voor de gevolgen van het gebied. Daarbij houdt hij/zij rekening met de instandhoudingsdoelstellingen:

- als het nieuwe project niet direct verband houden of nodig zijn voor het beheer van een gebied, zoals bedoeld in artikel 10a, eerste lid of artikel 12, derde lid,
- maar dit project in combinatie met andere projecten of plannen wel significante gevolgen kunnen hebben voor het gebied.

Artikel 19f, tweede lid

De passende beoordeling terzake van een besluit op een aanvraag voor een vergunning als bedoeld in artikel 19d, eerste lid, kan onderdeel uitmaken van een voor dat project voorgeschreven milieueffectrapportage.

Artikel 19g, eerste lid

Dit artikel geeft aan dat Gedeputeerde Staten pas een vergunning (artikel 19d, eerste lid) kunnen verlenen op het moment dat zij zich ervan hebben verzekerd dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Dit moet blijken uit een passende beoordeling, zoals bedoeld in artikel 19f, eerste lid.

Artikel 19i, eerste lid

In dit artikel staat dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor de instandhouding van een gebied dat is aangewezen op grond van artikel 10 of een Natura 2000-gebied als bedoeld in artikel 12.

Deze zorg houdt in ieder geval het volgende in. Weet of kan iemand redelijkerwijs vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kan hebben voor het gebied? Dan is diegene verplicht dergelijke handelingen of nalaten te voorkomen. Is dat niet mogelijk, dan is diegene verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd om die gevolgen te voorkomen. Kunnen de gevolgen niet worden voorkomen, dan is diegene verplicht deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Uitgangspunt is allereerst de instandhoudingsdoelstelling voor gebieden die aangewezen zijn op grond van artikel 10a, eerste lid. Daarnaast nemen we als uitgangspunt de wezenlijke kenmerken van een gebied, aangewezen op grond van artikel 10, eerste lid.

2. Beleid

De Oosterschelde is een Natura 2000-gebied volgens artikel 1 sub n van de Natuurbeschermingswet 1998.

Natura 2000-doelendocument

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft ambtelijke concepten van het Natura 2000-doelendocument en gebiedendocumenten voor de verschillende Natura 2000-gebieden voor commentaar aan overheden en maatschappelijke organisaties voorgelegd. Onder deze gebieden valt ook de Oosterschelde. Dit deed het ministerie in december 2005.

In het document zijn kernopgaven voor de verschillende Natura 2000-landschappen geformuleerd. Voorbeelden van deze landschappen zijn Duinen en Noordzee, Waddenzee en Delta. In juni 2006 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit dit doelendocument vastgesteld.

Instandhoudingsdoelstellingen

In januari 2007 heeft de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de ontwerpbesluiten voor 111 Natura 2000-gebieden ter inzage gelegd. De Oosterschelde valt onder deze 111 gebieden.

In deze ontwerpbesluiten zijn de kernopgaven uitgewerkt in voorlopige algemene instandhoudingsdoelstellingen en instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen en -soorten en/of vogelsoorten. Het Natura 2000-doelendocument en het ontwerpbesluit voor de Oosterschelde worden in de overweging bij de aangevraagde vergunning betrokken. Meer over de instandhoudingsdoelstellingen leest u in deel C van deze vergunning.

Beleidsplan Oosterschelde

In 1995 heeft de Stuurgroep Oosterschelde het Beleidsplan Oosterschelde 1995 vastgesteld. Dit beleidsplan beschrijft een integrale visie op de ontwikkeling van het gebied. Voor de inrichting en het beheer van de Oosterschelde is de hoofddoelstelling als volgt: 'Het behoud en zo mogelijk versterking van de natuurlijke waarden, met inachtneming van de basisvoorwaarden van een maatschappelijk functioneren van het gebied, waaronder vooral de visserij, wordt begrepen.'

In 2000 is de Stuurgroep Oosterschelde opgeheven en kwam de beleidsuitvoering in handen van het bestuur van het in 2000 opgerichte Nationaal Park Oosterschelde. Het Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Park Oosterschelde zet het beleid van het Beleidsplan Oosterschelde 1995 voort. Het Nationaal Park Oosterschelde heeft dit inrichtingsplan in 2001 vastgesteld.

Voor de Oosterschelde geldt als randvoorwaarde dat de veiligheid van het gebied voor de zee te allen tijde gewaarborgd moet zijn.

Omgevingsplan Zeeland 2006-2012

In 2006 heeft Provinciale Staten van Zeeland het Omgevingsplan Zeeland 2006-2012 vastgesteld. Dit omgevingsplan is een integratie van het provinciale streek-, milieubeleids- en waterhuishoudingsplan. Het omgevingsplan zet in op een dynamisch en aantrekkelijk Zeeland. Enerzijds is het een beleidsuitwerking dat voor concentratie, uitbouw en versterking van economische activiteiten in de havens en het steden-netwerk en anderzijds voor behoud en versterking van de groenblauwe oase die Zeeland is kiest.

Het plan stelt dat het goed gaat met de Zeeuwse natuurgebieden, maar onvoldoende goed met de Zeeuwse natuur. Weliswaar krijgen steeds meer gebieden een natuurbestemming, toch zijn er nog steeds plant- en diersoorten die het veld moeten ruimen door versnippering en de kwaliteit van de omgeving. Behoud van biodiversiteit vraagt om voortgaan op de weg te komen tot een duurzaam en robuust ecologisch netwerk.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat er voor zeer kwetsbare en waardevolle gebieden sprake is van een beschermingsregime. Binnen dit regime zijn nieuwe projecten, plannen of handelingen niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van een gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit beschermingsregime sluit aan bij het afwegingskader in de Nota Ruimte voor de Ecologische Hoofdstructuur. Daarnaast geldt voor deze gebieden nationale en internationale wetgeving zoals de Natuurbeschermingswet 1998.

Het Omgevingsplan Zeeland geeft aan dat de bescherming tegen overstromingen door klimaatverandering en zeespiegelstijging weer actueel is. Het garanderen van duurzame veiligheid is daarom van groot belang. De aanpak van de zogenoemde zwakke schakels moet prioriteit hebben. Zeeland heeft, juist vanwege haar ligging in de frontlinie, de ambitie ruimte te bieden voor experimenten op het gebied van de kustverdediging. Zeeland wil een laboratorium worden, waar kennis opgedaan wordt die wereldwijd ingezet kan worden in gebieden die evenals Zeeland geconfronteerd zullen gaan worden met de gevolgen van de klimaatverandering.

Deel C. Gebiedsbeschrijvingen en instandhoudingsdoelstellingen Oosterschelde

Hieronder leest u in paragraaf 1 een algemene gebiedsbeschrijving van het Natura 2000-gebied Oosterschelde. In paragraaf 2 beschrijven we zeer gedetailleerd de instandhoudingsdoelen van het gebied. De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning, zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zijn vastgesteld.

1. Gebiedsbeschrijving van de Oosterschelde

1.1 Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde is een onderdeel van het voormalige estuarium van de Schelde. In 1986 is de Oosterschelde van de zee afgesloten door een stormvloedkering, die de getijdenwerking nog in enige mate toelaat. Als gevolg van de getijdenstromen vinden erosie- en sedimentatieprocessen plaats. Dit veroorzaakt een wisselend patroon van schorren, slikken en droogvallende platen (het intergetijdengebied), ondiep water en diepe getijdengeulen.

In de monding van de Oosterschelde bevinden zich de diepste stroomgeulen die plaatselijk een diepte bereiken van 45 meter. Tussen deze stroomgeulen en in het gebied ten oosten van de Zeelandbrug bevinden zich uitgestrekte gebieden met ondiepe wateren met zandbanken. In het oosten en noorden van het gebied komen grote oppervlakten slikken voor.

Binnendijs worden langs de oever een groot aantal karrevelden, inlagen en kreekrestanten tot het gebied gerekend. Deze gebieden bestaan voornamelijk uit vochtige graslanden en open water. Het water, het intergetijdengebied en de binnendijs gelegen gebieden vormen samen het leefmilieu voor de rijke flora en fauna van het gebied. De grote variatie aan milieutypen in het gebied gaat gepaard met een grote diversiteit aan dier- en plantensoorten. Deze variatie aan milieutypen wordt bepaald door factoren als getij, stroming, watertemperatuur, hoogteligging, waterkwaliteit en sedimentsamenstelling.

Vogelrichtlijngebied Oosterschelde

De Oosterschelde is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. De kustwateren (zout), intergetijdengebied, schorren en binnendijs gronden (o.a. brakke inlagen) vormen namelijk samen het leefgebied van een aantal vogelsoorten dat beschreven staan in de Vogelrichtlijn. In Bijlage I van de Vogelrichtlijn staat een aantal vogelsoorten opgenoemd dat in de Westerschelde hun leefgebied heeft (artikel 4.1). Ook fungeert het gebied als broed-, rui- en overwinteringsgebied en rustplaats in de trekzone van andere trekvogelsoorten (artikel 4.2).

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat we het voortbestaan en/of de voortplanting van de vogelsoorten zo veel mogelijk ondersteunen. Het gebied vormt een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel dat de vogels zo goed mogelijk beschermt.

Habitatrichtlijngebied Oosterschelde

Het gebied Oosterschelde behoort tot het Natura 2000-landschap 'Noordzee, Waddenzee en Delta'. De begrenzing van het Habitatrichtlijngebied Oosterschelde is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden, die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren. Ook nieuwe natuur valt binnen dit gebied, als dit noodzakelijk is om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden hebben is alleen rekening gehouden met vereisten die te maken hebben met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

2. Instandhoudingsdoelstellingen van Oosterschelde

2.1 Hoofddijnen van de Natura 2000-doelen

De Oosterschelde behoort tot de Natura 2000-gebieden. In juni 2005 heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Natura 2000-Contourennotitie uitgebracht. Hierin staan de kaders voor de Natura 2000-doelen. Hieronder leest u enkele hoofddijnen van deze doelen.

De doelen zijn:

- bijdragen aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie;
- bijdragen aan de ecologische samenhang van het Natura 2000-netwerk, zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie;
- behouden en herstellen van de ruimtelijke samenhang met de omgeving voor de duurzame instandhouding van natuurlijke habitats en soorten, die in Nederland voorkomen;
- behouden en herstellen van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied. Dit geldt voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd;

- behouden en herstellen van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding. Dit geldt voor de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

De doelen zijn verder uitgewerkt in het doelendocument van juni 2006 en de ontwerpbesluiten die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op 9 januari 2007 ter visie heeft gelegd.

Voor alle grote wateren geldt dat behoud of herstel van de ruimtelijke samenhang tussen geulen, ondieptes, platen en kwelders (of schorren) en de bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen van groot belang zijn.

2.2 Kernopgaven voor de Oosterschelde

In het doelendocument is voor de Oosterschelde een aantal kernopgaven geformuleerd. Deze zijn:

- Behoud van slikken en platen voor rustende en foeragerende niet-broedende vogels en rustgebieden voor de gewone en grijze zeehond.
- Behoud en herstel van schorren en zilte graslanden (buitendijks) met alle successiestadia, zoet-zout overgangen, verscheidenheid in substraat en gedijregime en als hoogwatervluchtplaats.
- Behoud en ontwikkeling van kwaliteit binnendijkse brakke gebieden voor noordse woelmuis en voor broedvogels (kluut, sterns) en als hoogwatervluchtplaats, overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden) brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje), schorren en zilte graslanden (binnendijks) en als hoogwatervluchtplaats.

2.3 Instandhoudingsdoelen voor de Oosterschelde

De kernopgaven zoals u ze hierboven heeft gelezen, zijn in het ontwerpbesluit 'Oosterschelde' van 9 januari 2007 vertaald in instandhoudingsdoelen.

Voor de *habitattypen* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1160 Grote, ondiepe krekens en baaien: behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit.
- H1310 Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende planten: uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van zilte pionierbegroeiingen, *zeekraal* (subtype A).
- H1320 Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*): behoud van de oppervlakte.
- H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*): behoud van de oppervlakte en de kwaliteit van de schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) en uitbreiding van de oppervlakte en het behoud van de kwaliteit van schorren en zilte graslanden, *binnendijks* (subtype B).
- H7140 Overgangs- en trilveen: uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van overgangs- en trilvenen, *veenmosrietlanden* (subtype B).

Voor de *habitatrictlijnsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- H1340 Noordse woelmuis: uitbreiding van de verspreiding, de omvang en het behoud van de kwaliteit van het leefgebied voor de uitbreiding van de populatie.
- H1365 Gewone zeehond: behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied voor uitbreiding van de populatie voor een regionale populatie van ten minste 200 exemplaren in het Deltagebied.

Voor de *broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A132 Kluut ten minste 2.000 paren;
  - A137 Bontbekplevier ten minste 100 paren;
  - A191 Grote stern ten minste 4.000 paren;
  - A193 Visdief ten minste 6.500 paren;
  - A195 Dwergstern ten minste 300 paren.
- Uitbreiding van de omvang en/of verbetering van de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor de populatie van het Deltagebied van:
  - A138 Strandplevier ten minste 220 paren.
- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied, met een draagkracht voor een populatie van:
  - A194 Noordse stern ten minste 20 paren.

Voor de *niet-broedvogelsoorten* zijn de volgende doelen opgenomen:

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A004 Dodaars gemiddeld 80 vogels
  - A005 Fuut gemiddeld 370 vogels
  - A007 Kuifduiker gemiddeld 8 vogels
  - A017 Aalscholver gemiddeld 360 vogels
  - A026 Kleine zilverreiger gemiddeld 20 vogels
  - A034 Lepelaar gemiddeld 30 vogels
  - A043 Grauwe gans gemiddeld 2.300 vogels
  - A045 Brandgans gemiddeld 3.100 vogels
  - A046 Rotgans gemiddeld 6.300 vogels
  - A048 Bergeend gemiddeld 2.900 vogels
  - A050 Smient gemiddeld 12.000 vogels
  - A051 Krakeend gemiddeld 130 vogels
  - A052 Wintertaling gemiddeld 1.000 vogels
  - A053 Wilde eend gemiddeld 5.500 vogels
  - A054 Pijlstaart gemiddeld 730 vogels
  - A056 Slobeend gemiddeld 940 vogels
  - A067 Brilduiker gemiddeld 680 vogels
  - A069 Middelste zaagbek gemiddeld 350 vogels
  - A103 Slechtvalk gemiddeld 10 vogels
  - A125 Meerkoet gemiddeld 1.100 vogels
  - A130 Scholekster gemiddeld 24.000 vogels
  - A132 Kluut gemiddeld 510 vogels
  - A137 Bontbekplevier gemiddeld 280 vogels
  - A138 Strandplevier gemiddeld 50 vogels
  - A140 Goudplevier gemiddeld 2.000 vogels
  - A141 Zilverplevier gemiddeld 4.400 vogels
  - A142 Kievit gemiddeld 4.500 vogels
  - A144 Drieteenstrandloper gemiddeld 260 vogels
  - A149 Bonte strandloper gemiddeld 14.100 vogels
  - A157 Rosse grutto gemiddeld 4.200 vogels
  - A160 Wulp gemiddeld 6.400 vogels
  - A161 Zwarte ruiter gemiddeld 310 vogels
  - A162 Tureluur gemiddeld 1.600 vogels
  - A164 Groenpootruiter gemiddeld 150 vogels
  - A169 Steenloper gemiddeld 580 vogels

We gaan hierbij steeds uit van het seizoensgemiddelde.

- Behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied van:
  - A037 Kleine zwaan
- Behoud van de omvang en de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een populatie van:
  - A143 kanoet gemiddeld 7.700 vogels

2.4 Instandhoudingsdoelstellingen versus 'oude doelstellingen'

Naast de doelstellingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn blijven ook de doelstellingen vanuit de aanwijzing van de Oosterschelde als beschermd natuurmonument van kracht. Deze doelstellingen hebben betrekking op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van dat deelgebied (artikel 15a, derde lid, Natuurbeschermingswet 1998), en wel zoals het is bepaald in het vervallen besluit. We noemen dit verder: 'de oude doelen'.

Gaan deze oude doelstellingen over Natura 2000-waarden, dan vallen ze onder de instandhoudingsdoelstellingen zoals u ze hiervoor heeft gelezen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura 2000-doelen te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn omdat de doelen om tegenstrijdig beheer vragen. In die gevallen gaan de Natura 2000-doelen voor. Dit doen we om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen.

In het in voorbereiding zijnde beheerplan voor het Natura 2000-gebied worden de oude doelen in ruimte en tijd uitgewerkt. Net als de overige instandhoudingsdoelen. Ook wordt dan uitgewerkt waar, gezien de oude doelen, achteruitgang van het natuurschoon de natuurwetenschappelijke betekenis toegestaan wordt ten gunste van Natura 2000-doelen.

2.5 De oude doelen voor de Oosterschelde

Binnen het Natura 2000-gebied Oosterschelde gelden de oude doelen voor de deelgebieden 'Oosterschelde-buitendijks' en 'Oosterschelde-binnendijks'.

Voor 'Oosterschelde-buitendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in het West-Palearctische gebied.
- Behoud van het ecologisch samenhangende geheel van open water, platen, slikken en schorren.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen die te danken zijn aan de verscheidenheid van milieuomstandigheden.
- Behoud van:
  - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen (blaaswier, darmwiervegetaties, klein en groot zee gras, Engels slijkgras, zee kraal, zee aster, kwelder gras, schorrezout gras, lamsoor, zee weegbree, gewone zoutmelde, strandkweek, zeealsem, rood zwenkgras, zilte rus, melkkruid, Engels gras, schorrekruid, strandmelde, spiesmelde, reukloze kamille, klein slijkgras, knotswier, groefwier en suikerwier),
  - het nationale en internationale belang als overwinteringsgebied, doortrekgebied en permanente verblijfplaats voor een groot aantal vogelsoorten (scholekster, kanoetstrandloper, bonte strandloper, wulp, tureluur, zilverplevier, steenloper, smient, pijlstaart, bergeend, rotgans, brandgans, kleine zwanen, kolganzen, rietganzen, tureluur, wilde eend, visdief, bontbekplevier, strandplevier en kluit)
  - de aquatische zoutwaterlevensgemeenschappen (zeepokken, mosselen, kokkels, platte slijkgaper, wadpier, draadworm, zager, nonnetje, zeeduizendpoot, wadslakje, alikruik, strandkrab, garnaal, slijkgarnaal, wilde mosselbanken, fauna van dijkvlooiingen met zakpijpen, zeedahlia's, zee-anjelier, sponzen, oesters, alikruiken, zeepokken, kreeft, zee kat, zeedonderpad, zeenaald, zwarte grondel, botervis, snotolf en harnasmantje)
  - met vele soorten plantaardig en dierlijk plankton en vissen (schol, schar, bot, tong, haring en sprout) dankzij de goede waterkwaliteit en het (potentiële) leefgebied voor de zee hond.
- Behoud van het weidse karakter en ongereptheid uit een oogpunt van natuurschoon.

Voor 'Oosterschelde-binnendijks' gaat het om de volgende doelen:

- Behoud van het gebied, in samenhang met de binnendijkse natuurgebieden, als internationaal belangrijke schakel in een samenhangend systeem van waterrijke gebieden in de West-Palearctische trekzone voor vogels.
- Behoud van de inlagen, karrevelden, kreekresten, eendenkooien en een graslandgebied.
- Behoud van de belangrijke ecologische en geohydrologische relaties met de Oosterschelde.
- Behoud van de kenmerkende grote geomorfologische, bodemkundige en hydrologische verscheidenheid.
- Behoud van de waardevolle levensgemeenschappen dankzij de verscheidenheid in milieuomstandigheden, met name die van getijloze zoute en brakke milieus van gradiëntsituaties van zout naar zoet en van nat naar droog.
- Behoud van:
  - de functie als leefgebied voor haas, konijn, mol, wezel, bunzing, hermelijn, noordse woelmuis en rugstreeppad.
  - minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen, waarin zeldzame plantensoorten voorkomen zee kraal, schorrekruid, schorrezout gras, kweldergrassen, zilte rus, zee aster, melkkruid, kamgras, rood zwenkgras, veldgerst, duizendblad, kattedoorn, kleine klaver, riet, zeebies, spiesmelde, slanke waterbies, moeraszout gras, valse voszegge, zomprus, ruppia, schedefonteinkruid, zilte waterranonkel, zannichellia, duinriet, zee groene zegge, moeraswespenorchis, bleekgele droogbloem, stijve ogentroost, duindoorn, fraai duizenguldenkruid, zilte zegge, lidsteng, rode waterereprijs, mattenbies, zeerus, zee groene rus, kleine lisdodde, brede stekelvaren, wijfjesvaren, moerasvaren, veenmos, oeverzegge, moeraswilgenroosje, waterzuring, lisdodde, oeverzegge, cyperzegge, tweerijige zegge, scherpe zegge, braam, galigaan, geelhartje, rietorchis, greppelrus, krielparnassia, kwelderzegge, strandbiet, zee winde, blauwe zeedistel, harig wilgeroosje, riet-zwenkgras, lamsoor, gevlekte orchis, tener fonteinkruid, gedoond hoornblad, waterranonkel, kweek, grote brandnetel, breedbladige orchis, addertong, gewone vlier, meidoorn en hondsdrif).
  - Behoud als broedgebied (bosrietzanger, rietzanger, rietgors, kleine karekiet, waterhoen, meerkoet, dodaars, Kievit, scholekster, tureluur, grutto, kluit, bontbekplevier, strandplevier, kokmeeuw, visdief, noordse stern, eenden, kleine plevier, tiftjaf, winterkoning, spotvogel, bruine kiekendief en blauwborst), foerageergebied (kluit, tureluur, Kievit, grutto, smient, rotgans) en pleisterplaats van nationaal en internationaal belang voor kust- en weidevogels, ganzen, eendachtigen en steltlopers.

- Behoud van de variatie in de elementen water, land, dijken, vegetatietypen en vogelrijkdom uit het oogpunt van natuurschoon.

2.6 Toetsingskader

De instandhoudingsdoelen uit deze hele paragraaf en het beleid dat u hebt kunnen lezen in deel B van deze vergunning zijn voor ons het toetsingskader voor de vergunning. Dat is zo, totdat de definitieve aanwijzingsbesluiten van de Natura 2000-gebieden zijn vastgesteld.